

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**De gratia et merito ad mentem D. Thomae I 2. Q109 et
seq. - Cod. Ettenheim-Münster 221**

**Münzer, Franz
Weber, Fortunatus**

[s.l.], 1716

Arlus II. De divisione gratiae, maxmae ea quae dicitur in sussiciente et
essicacem

[urn:nbn:de:bsz:31-120300](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-120300)

non velle iudicare si nō sis error sed auja et intellge
si nō traheris ora ut trahar, p. idud go pro certo line-
amy, qd dicit de predestinacōe in Te. de DEO, qd Anst. Reg
pōda eligit ad gloriam sine prorsū aut attentē corā
meriti, nemine tū usq̄ tamē sine prorsū et actis
dementē eiq, unde quartē seq̄s. qd si nos deficerim pe-
cara, DEUS nobis dabit in grāa p̄seruare, sic igit
DEI adiutorio q̄fidam, ut in it nōa ponere nō negligam.
a: 2. De diuisiōe grāe maxime ea quae dicitur in suffi-
cientem et efficacem

Arlus II.

De diuisiōe grāe, maxime ea quae dicitur in sufficientē et efficacem.

Quinque huius arli erunt sect: in parte 1^a
tractabimus de variis grāe diuisiōibz, in 2^a que-
rens an generatō grāe distat in sufficientē et effi-
cacem item in quā grāa sufficientē q̄stat? in 3^a
an DEUS unicuiq̄ hōi tribuat auxilia sufficientia
ad salutem? in 4^a An grāa efficacē sit talis
ex se ipsa, an solum q̄ cooperacōem liberam
humani arbitrii. in 5^a denique an grāa

Christi sum spualis dispensat, mirantur et
sibi aliud file e qd mens nra existet
aut instige ad intelligendū l. ingiendū
dna: de interna p̄cipue loqimur.

64. Est am interna graua alia acti alia
libi, actis fm infra dicenda e auxiliū
sēu motio Dei hoīem ad gnoscendū l. qu-
randa sēam salutem actu interiq̄ existens,
et elevans: libi vero e q̄libet quāda sp̄ua-
litalis aīa imp̄p̄a eam q̄ sēto sanctificans
et efficiens amīcam Dei. De acti in hoc
ordo potmū, de libi vero in 3° sequēte agemur.

Gras si sumpta dividit in grāam grati data, se-
cam sicut explicat S. D. hū q. iii. a. i. q̄ quam
unū hoc cooperat alteri ad hoc qd ad Deū reduc-
tū ex hoc grati data fm eundem S. D. q̄ia sp̄-
ra facultem nāa et sp̄ua meritū p̄sona
homini quēdā ad sp̄alem p̄ximi utilitē, talis
gras q̄ly q. numerat i. Cor. 12. dicens: Un-
uiq̄ am dāz manifestas sp̄iq̄ ad utilitē
aliū videm q̄ sp̄ū dāz sēmo sp̄iq̄, alii
am sēmo sūa fm eundem sp̄um, alteri fides
in eodm sp̄e, alii graa sanūtem in uno sp̄e,

alii operas virtut, alii prophetia, alii discretio-
 bonum, alii genera linguarum, alii interpretatio pro-
 monu. ita qly. Convenia am huius n. ele-
 gantia tradit h. d. l. ut: qu. iii. a. 4. ex eo qd hoc
 n. jib. p. omnia illuminata interne sunt. P. l. q. p.
 b. t. m. externe, externe am ut aliq. p. suadent ne-
 cessu fil. qd i. h. eat plenitudine quicq. d. n. m., ad
 q. d. h. i. n. e. t. e. r. b. i. d. o. p. r. o. p. i. a. q. e. h. y. f. f. i. d. e. m., i. n. t. e. l. l. y.
 i. r. i. a. p. r. o. p. t. e. r. g. e. l. i. f. i. c. i. e. s., q. d. h. y. f. p. r. o. m. o. n. e. s. a. p. i. a.
 q. e. i. q. u. i. s. d. i. n. o. r. u. m., e. t. i. t. e. r. e. a. b. u. n. d. a. n. t. i. a. e. x. p. l. i. t.
 f. q. e. m. a. n. i. f. e. s. t. e. r. e. c. a. e., e. t. h. o. c. f. a. c. i. t. p. r. o. m. o. s. f. i. o.,
 q. e. i. q. u. i. s. h. u. i. m. 2. Ut qis p. suadent ne-
 cessu e. qd e. b. n. j. i. b. e. a. q. e. d. i. c. i. t. p. r. o. b. a. r. e., e. t. p. l. t.
 h. o. c. p. o. r. t. i. n. e. g. r. a. t. i. s. d. a. t. a. s. g. r. a. t. i. a. s. a. n. i. t. u. s., o. p. e. r. a. s.
 v. i. r. t. u. s. s. e. u. m. i. r. a. c. u. l. u. s., s. e. u. p. r. o. p. h. e. t. i. a. e. t. d. i. s. c. r. e. t. i. o.
 s. p. i. r. i. t. u. s. f. q. u. i. a. m. a. b. s. c. o. n. d. i. t. u. m. c. o. r. d. i. s., h. o. c. e. m.
 h. o. i. e. m. s. u. m. p. e. r. e. a. d. a. p. t. u. m. m. o. v. e. n. t. 3. Ut qis
 p. suadent, d. t. qd d. i. c. i. t. g. r. e. n. i. e. n. t. e. p. r. o. f. e. r. r. e.,
 e. t. h. o. c. u. t. h. o. c. p. d. u. c. a. t. h. o. i. e. m. a. d. D. E. U. M. p. r. o-
 c. i. p. i. e. p. r. o. f. e. r. a. t. g. r. a. t. i. a. l. i. n. g. u. a. r. u. m. e. t. i. n. t. e. r. p. r. o. f. e. r. a. t.
 s. e. r. m. o. n. u. : h. i. s. g. o. q. m. a. n. i. f. e. s. t. e. p. a. t. e. t. h. o. i. e. s. p. a. t. i. t.
 m. o. v. e. r. i. a. b. h. o. i. e. a. d. D. E. U. M., qd r. e. s. p. i. c. i. t. g. r. a. t. i. a. g. r. a. t. i.
 d. a. t. a., e. t. i. d. e. o. r. e. c. t. e. d. i. c. u. n. t. n. o. v. e. m. g. r. a. t. i. a. g. r. a. t. i.
 d. a. t. a. G. r. a. t. i. a. a. m. g. r. a. t. i. u. m. f. e. i. c. i. e. n. s., qd e. a. l. t. e. r. u.

membre distincti, et donum Dei tale, quod hoc
in seipso sic exornat, ut ex hoc quod deus dno
induty placeat Deo: hinc vides quod gratia gratia
data et gratia faciens in hoc distinguitur, quod
hoc dicitur, quae propria respicit nitorem et gratia
propria ad Deum, gratia vero gratia data re-
spicit nitorem primum, quod et talium gratia
ad Deum reducitur, ait enim Dionysius in celesti
hierarchia: in hoc ordo resu respicit, quod gratia
et alia in Deum reducuntur.

65. Dividitur itera gratia in operante et cooperante
que dividitur etiam gratia alicui quibus tribuitur, et
secundum S. D. l. ut: a. 2. Alii gratia etiam proprie
dignosque. S. D. ait: Alii gratia in quantum aiam
sanat l. iustificat l. gratia Deo facit, dicitur
gratia operans, in quantum vero et proprie operans me-
ritum, quod ex libero arbitrio procedit, dicitur
cooperans. Idem S. D. eodem loco: explicat gratia
autem, quae sive dicitur operans, et quae coo-
perans. Operans inquit alicuius effectus non attri-
buitur mobili sed moventi: in illo ergo effectu in
quo mensura est mota et non movens, solum autem
Deus movens operans Deo attribuitur, et secundum hoc

diuinae gratiae operans: In illo autem effectu, in quo mens
 nostra et movet et movez, operans ut solius attribuitur
 DEO, sed etiam a se et per hoc diuinae gratiae cooperans.
 Est autem in nobis duplex actus, scilicet videlicet interior
 velle, et quodammodo ad istum actum velle se ut ut mota
 DEUS autem ut movens, et propter hunc unum velle
 incipit bonum velle quae prius malum volebat, et ideo
 hinc quod DEUS movet hanc mentem ad libitum hanc
 diuinae gratiae operans, alius autem actus est exterior, qui
 cum a velle impetret, operans est, quod ad hunc actum
 operans attribuitur, velle, et quia etiam ad hunc actum
 DEUS nos adiuvat, et interioris confirmando velle
 ut ad actum perveniat, et exterioris facultate operandi
 praebendo, resque huiusmodi diuinae gratiae cooperans.
 ita S. D. ex his patet, quia operans gratia diuinae
 quae facit, ut velimus, de qua Ap. Philipp. 1. qui
 cepit in nobis operari bonum; gratia vero cooperans
 illa, quae nos postquam volumus adiuvat, ut quod volumus
 bonum, operari possimus, adeoque DEUS dat velle et
 efficere; patet id innuit S. Aug. de Gratia
 et lib. arb. Ut autem velimus, inquit, operari, cum
 autem volumus, ut efficiamus, nobis cooperari. Constat
 quae 1. Cor. 15. dicens: non ego, sed gratia Dei meum.
 Et Rom. 8. scilicet quoniam diligentibus DEUS omnia cooperantur in bonum.

Suprema pietas ait Greg. l. 26. moral. c. ii. prout
agit in nobis aliquid sine nobis, ut subsecuta
nro arbitrio bonum, quod iam appetimus agat no-
biscum; ex his differencia facta liquet.

Ob. Dicitur, ulterius gratia actus in excitante et adiu-
vante, item in preveniente et subsequente, quod
diversos, si in rigoroso sensu sumantur, parum dif-
ferunt a gratia cooperante et operante, gratia
em excitans dicitur excitatio illa quae homo de se ipso
non potest excitare ad volendum bonum, sed quod
dicitur quod: 3. eue. Ite ad ostium et pulvis. Item
Eph. 5. surge si dormis et exurge a mortuis,
et illuminabit te Christus, scilicet etiam dicitur,
gratia preveniens, quae praecedit non velle bonum
et illud operatur, hanc invocamus psalms ait: mi-
sericordia eius proveniet me pro adiuvens vero
dicitur motus Dei hominem excitatum invans ad
agendum bonum ad quod prout erat excitatus, et scilicet
facit gratia cooperans, neque, differt a gratia
subsequente quae dicitur gratia ad velle bonum sequens
et adiuvens ad agendum. Vides ergo quia haec
diversiones potius sunt secundum diversos effectus, quam secundum di-
versitatem substantiae gratiae: de qua ad rem S. Aug.

in Ezechy: c. 32. ait: misericordia eius preveniet,
 et misericordia eius subsequetur me, utrumque legimus
 in S: scriptura volentem prevenit ut velit, vo-
 lentem subsequi ne frustra velit. Eff. etiam advertendum
 quod gratia operans excitans, preveniens, per alia est per
 alia movens, per alia est movens, quia per alia movens
 et applicans ultas ad bonum volendum l. faciendum:
 movens vero, quia movens per alia per alia exhorta-
 tionibus explicitis, periculis, miraculis per ultas movens
 ad agendum aut volendum. Effectus denique, quod gratia
 in nobis caat et raat quum gratia preveniens,
 et subsequens dicitur per 5. 1. ut aia sanz. 2.
 ut bonum velit. 3. ut bonum quod vult efficaciter
 querat. 4. ut in bono perseveret. 5. ut ad glo-
 riam perveniat. Ita P. Greg: Wittenbergensis in suo
 Tr: de gratia ff: 158.

Tandem gratia dividitur in sufficientem et efficacem 67.
 quae inter ceteras nobilioris divisionis est, de qua etiam
 in hoc arto praecipue agemus. Sufficientis proprie-
 talis est quae disponit ab efficaci et illa quae dat
 simpliciter potestatem operari, adeoque se tenet etiam
 ex parte actus 7. et ideo dicitur quod sit illa gratia
 cum quae possumus quidem operari, si nos operabimur,

quam illa dat tantum potentiam, non actum. Contra
efficax illa est motus Dei infallibilis non tan-
tum necessitante inferens quod operase, adeo-
que casus, de actu, et sic est quodammodo Dei
causa a se movem ad actum. Sicut in
infallibilis non necessitante inferens actum,
hoc enim et observat Deus ut non solum
causet actionem agentis, creati sed et observet
modum agentis, et sic libera moveat liberi,
necessaria vero necessario, sicut diximus in
prima de promotione peccata et de hac efficax
gratia summa Scholam Thomam et Mo-
linisticam et iterum controversia an in
cooperare lib: arb. sum sita media pro-
visas, an vero in promotione peccata consistat,
de quo in hoc articulo potest alia nos quoque
agere, hoc intentus de divisione gratiae. 12.

Sect: II.

An convenienter gratia distingat in suf-
ficientem et efficacem: Item in
quoniam gratia sufficiens consistat?

08. Apert. gratia ab his quoniam diffinitur insufficienti et

officium experiri nos docente, quod quidem bonum querari
 possumus nec tu queramus, quidem etiam illud queramus. Est
 quibus sententia, cuius fundamentum in Scriptura habemus, de
 suspensio in gratia dicitur peros: i. Vocari ad veniendum,
 extendi manum meam et non fuit qui respiceret. Isa: 5.
 Iuxta debui facere vinea mea et non feci: expecta-
 bari ut faceret uvas, et fecit labruscus. 2. Cor: 6.
 videte, ne in vacuum gratia Dei recipiatis. S. Aug.
 l. 83. q. 1. q. 68. sic ait: qui vocatus non venit, sicut
 dicitur merito premii ut vocatus, sic inchoat me-
 ritum supplicii ut vocatus neglexit venire. Item
 ad Simplicianum l. 1. q. 2. ait: si vocas ista def-
 fectrix bona vult, ut ex ea vocatus sequatur, quidam verum
 erit: multi vocati, pauci electi: quibus fectibus dicitur
 talis gratia peros, quia vocamus ut agamus et cum
 quae querari possumus per tu velle vna veniente vo-
 canti gratia non queramus, quae est gratia suspensio.
 Elegans Conc. Arausiac: c. 28. ait: hoc etiam in lite
 catholica credimus, quod accepta per baptismum gratia per
 baptisati Christo auxiliante et cooperante, quod ad
 salutem perveniant, sicut et deant, per fidelis velial
 laborare, adimplere. Concordat Frid: sep: 6. c. ii.
 docens hominem a Deo accipere auxilia ad obser-
 vanda omnia praecepta Dei, de tu experientia quod est,
 ne quidem iustificatus sine specialibus donis hoc omnia
 praecepta observare, quod admittenda est gratia suspensio.

Suble erudim de graa efficaci. Ezech: i: 36
ait. Spiritum meum ponam in medio vris, et faciam
ut in preceptis meis ambuletis, et iudicia mea
custodiat, et operemini. ad Philip: 2. Reg
e' q' operis in nobis velle et perficere. S. August
de graa et li. arb: c. 15. ita ait, ut Paulus de
caelo vocaretur et tam magna et efficax vo-
cave querebat, graa Dei erat sola. Et sic.
Certum e' nos facere cum facimus, si ille facit ut
faciamus probando vires efficaciam, vlt. Phil
logij. Concl: Araus: c. 9. potius, inquit, bona agimus
DEUS in nobis atq' nobiscum ut operemur opera.
Et c: 20. Multa in hunc bona sunt, q' n' facit
homo, nulla vero huc facit bona, q' n' DEUS prop-
tet ut faciat huc n' go debemus dubitare, q' in
distio grae in sufficiente et efficax sit distio
in membra realia et vere existia.

Eq. Et hoc: graa sufficiente e' ea, q' dum possumus
procipe ex ea n' operabimur, n' q' n' sumus ad ea
operari, s' q'ia ea h' m' p'oe, n' dat alibi operari:
extra graa efficax hinc illa Dei motio, q' ac-
tibus p'oe reducit in actus, et q' vltas, q' cum
sufficiente erat quidem potius operari, s' n' erat qu-

natura, iam scilicet potest, sed etiam actus operis, atque
 experientia ducimus, multa nos per sepe bona
 operari, et tamen non operari, et videmus, etiam tunc in
 precepto suo precipimus operari, quod preceptum
 necesse arguit internam gratiam. saltem per
 dum DEUS non precipiat impossibile, et aliunde
 esset, quia sine Dei interna gratia precepta Dei
 saltem quod ad modum implere non possumus. Igitur
 experientia ducimus, saltem tunc esse in nobis
 gratiam sufficientem, quae tamen efficax non est, et quae tamen
 dat per se non am dat operari, sicut experientia
 ducimus sepe nos per se bonum operari et etiam
 actu illud operari, veluti dum actu operamur,
 DEUM diligimus, credimus, speramus, adeoque
 nos habet ex misericordia Dei talem gratiam, quae
 nostra per se etiam rediit in ipso actu, et quae ultra
 quae in sufficiente fuit tamen potens in actu sicut
 in ipso actu et actu operis boni, igitur etiam ex-
 perientia ducimus, quod gratia efficax deus data est
 sufficiente, proinde in gratia efficax, et sufficienter,
 sunt gratiae distae, eo quod differant sicut, et
 ita una deus ad per se tamen, et altera ad actu
 operari, patet quod sunt membra dividua recta
 adeoque, quoniam si gratia distae in sufficienter et efficax.

licende in qua hoc ad operandum hinc quod graa
efficax fiat, potest in bene dicitur, illud di-
ce in Leib: 4. Jam

70. Ob. 1. ad ois graa dicitur ad aligem actu, graa
am sufficientis ut dicitur ad aligem actu, potest
ad poam, adeoq, ut dicitur graa sufficientis.
- 2° quod sufficientia virtutis desumitur ex actu, l. go exi-
bit graa sufficientis in actu et si iam erit
efficax, l. n. exhibet et si nec erit sufficientis.
- 3° Si dicitur graa sufficientis l. requiritur propter illam
alia graa ad operandum actu l. n. si dicitur
erit efficax, si vero requiritur alia graa:
go qua alia requiritur ad illa, illa non erit
sufficientis.
- 4° Non videtur ex scriptis aut Conu. l. Tribus
hoc erit hanc distinctionem graa, go male adstru-
it.
- Ad 1. quod ois graa dicitur ad aligem actu l. 1.
l. 2. ut am pro ad 2^a graa am sufficientis
qua dicitur potest iam dicitur ad actu l. neg, l. ne-
cessum quod dicitur ad actu 2^a dicitur etiam potest dari
ad actu 2^a in quantum scilicet dicitur reale potest, et
reale potest pro se et aliquid actus quoniam fit potest
refere alterius ad quod dicitur potest,
ad 2^a dicitur sufficientia dicitur ex actu in quantum exise

est et n[on] s[ed] ex eo in q[ui]bus actu existit: quia
go q[ui]s dicitur sufficiens q[ui]s in actu exercit[ur]
n[on] exeat p[ro]p[ter] venientia[m] vlt[im]e aut applicatio[n]is
defectu[m] in q[ui]bus illa[m] vlt[im]e erit, s[ed] s[ed] non
recte sufficiens nuncupat[ur].

ad 3. dicitur requiri aliud auxilium efficax ad actu[m]
2. q[ui]d e[st] q[ui]s applicatio et causal[is] motus p[er] movent[em]
movers 2. movers ad actu[m], n[on] autem requiri aliud
auxilium ad p[ro]p[ter] actu[m] p[er] r[ati]o[n]e cui[us] ipsa dicitur
sufficiens.

ad 4. dicitur: q[ui]d e[st] q[ui]s q[ui]s ex eo q[ui]d ad asper-
tione[m] dicitur, quod hoc ip[s]e ex d[omi]ni p[ro]ph[et]ia, Gen[esis]
et Conclium testam[en]tis probasim[us].

Circa 2. in titulo p[ro]p[ter] q[ui]s h[ab]et e[st] an q[ui]s ope-
rans velle p[ro]p[ter] adeo, sufficia[m] n[on] ad operanda bonu[m]
factu[m] q[ui]s in actu intelligit[ur] vlt[im]e indeliberato,
d. q. in indeliberata p[er] cogitac[i]o[n]e aut velle boni
god dicitur Recentior[um], an veru[m] q[ui]s factu[m] velle in
virtuosa et creata Dei motio[n]e, d[omi]ni ab actu
eig[en]i velle indeliberato et actu ip[s]e caante,
q[ui]d aiunt Theista.

Sentim[us] poss[et] fut[ur]e longa verit[ate] disp[er]sio[n]e verit[ate] 71.
et q[ui]d dicunt Theista unde.

Afferim[us]: q[ui]d in Ap[osto]ly dicit, q[ui]d n[on] s[ed] s[ed] sufficiens,
aliqu[od] cogitare ex nob[is], q[ui]s ex nob[is] p[er] sufficia
na et Deo et 2. Cor: 3. Item Deus sit q[ui]s operat[ur].

velle et perficere. phil. 2. nec aliquid potest
ad Christum nisi Pater traxerit eum. Et
aliunde dicitur de dante optima deservit et
dependens a Bre. lumine Jacobi 2. Ideo
vult etiam indeliberatq; acty bono sine intell^g sine
vult, et sic ipsa gratia operans et in actu s^o dante
sufficiens, s^o aliquid a s^o gratia operante caatu
ipsa vero gratia operans s^o et sufficiens, sicut
virtuoso quodam et creata notio Dei distu ab actu
quodam vitali indeliberato intell^g et vult, dante
quodam modo s^o operari. Quod ex textibus
citatis quod adversus nos sine absque explicare
n^o potest, nisi motum quodam dante cogitatu et
vultem eorum caatem admittunt ut fa-
cile patet, sic enim manifesti sufficiens nra ia
nec ex Deo movente, s^o ex nra nra subito
cogitante, neq; iste cogitatu est deservit s^o
nobis. Eadem veritas ad vultu expropra
a s^o s^o s^o s^o ubi hoc est: operas aliquid
effecty n^o attribuy mobili s^o moventi: in isto
quod effecty in quod mens nra et mota et n^o movens,
sicut enim Deus movens operas Deo attribuy,
et sicut hoc dicitur gratia operans. hoc s^o s^o s^o s^o
quod gratia operans a s^o s^o s^o s^o Dei dicitur,

et quidem propter hoc ut vltas incipiat velle.
 Rao etm d 1. qd graa 1. operans et dans suffi. 72.
 cientia et in eo gstitui raoc uig DEUS operaz
 in nobis sine nobis ut dicitur N. Pres, atq; in-
 deliberati eigni acty n' pnt elici sine nobis
 facti, bene in caalte eliciunt, em ex poa nra:
 igit potiq; graa 1. e gstituenta in ipso caalte
 elicitivo horu cogitatu, ita, ut qd decaale
 respu horu cogitatu flt sole respu graa 1.
 hoc am caale ut patet, e quaedam virtuosa
 Dei motio dista ab ipso caalto seu indelibe-
 rato actu vitali: qd p.

2. In illo facte nra sufficia ab gstitui qd poa
 activa naalis elevaz et proxime flt potens
 ad acty supernaale, eliciendos, hoc am e ipse mo-
 tio virtuosa a DEO procedens et aia tran-
 sunte in prepa elevans et deficiens ut aia
 nra proxime pit querari supernaalia: qd p
 accidit, qd postea hac moe elarime insinuaz
 quado propim salute nra, n' e ex nobis, pex
 DEO: proterea qtra pelagros docent boes,
 qd nulla actio supernaale, et ad salute proficua
 flt, procedere ex nobis, atq; pia cogitaoe,
 et affectioes bona etm indeliberata flt actioes
 proficue ad salute, coipso qd dent nobis sufficia

iuxta adversos: igitur et illa debet fieri initium
sive ex DEO, et non ex nobis, necessaria ergo
est DEI virtutes nos eorum pio cogitatus
excitans, tribuens, nobis pro eis operari, et
sive salute nostra et gratia cooperante perficere
et operari.

73. Dicunt adversi sicut eadem esse hos cogitatus
inde ex nobis, procedere non pro hoc enim
videri esse gratia fidem, sed tunc si confideremus illi
sepernales, in intellectu et seculis residentibus, et
imaginemur nobis extranea assistentia DEI
nos facile intelligere pro, quod ex una parte hoc
cogitatus sicut ex DEO, ex altera vero parte
non est necessaria quodam intrinseca DEI motio.

Contra est, quod illi sepernales, non infunduntur, nisi
cum gratia quodam modo, et fidem in IESUM
Christum; quod ergo infidelibus, peccatoribus an illi suffici-
entia converti an non? si non illi, sane dolendum
est necessitatem enim ad perseverandum in sua im-
fidelitate, et inde non videtur esse sermone quod DEUS
omnes homines velis salvos fieri, et huius gratiam
in seque pluribus docet; si autem illi sufficiant,
iam quodam modo illam habent? illi sepernales,

n. h. q. i. fidei gratia caret, et go inone gmentu
 qd in his liby i. a. gratia et nra sufficiencia qd fitat,
 melig nos in nra sentia id salvam, dicentis
 qd DEUS unumquemqz hoieem eruitet et adiu-
 vit. sua moce ut pt. Deum q. extensa
 apostria Dei p. nra poa in p. nra n. fit
 potens, et iteru gratia i. a. et querans tribuiqz DEO
 soli, illa am actio in q. DEUS h. m. ap. fit
 creaa. n. pt. tribui soli DEO, q. i. creaa. et crea-
 tor in ea suul. querans, adeoqz ea apostria
 et potig gratia cooperans qm querans de q. a. n.
 queri: restig go teny, qd gratia i. a. dans nobis
 poe fit moe ana virtutis dista ab actu vitali
 indeliberato sive intely sive volis et caans huiusmi
 acty vitaly sive indeliberatos sive deliberatos.
 S: 3. An DEUS unicuiqz hoi tribuat auxilia sufficientia ad salutem aia?

Sect: III.
 An DEUS unicuiqz hoi tribuat
 auxilia sufficientia ad salutem?

Cornelij Jansenij Epus Irensis in lib. de gratia p. 74.
 hois et Angelu explicans distiam int. statu innoc-
 cie et nra lapsa ac reparata ostendit ea potnu
 in hoc q. s. tere, qd in statu innocie fuerit i. hoi
 collatu h. m. auxilia sufficientia sine q. hoi innocy

operat bene operari, ergo in statu nro
regarata n' ggera, nisi auxilium efficiat,
n' dependens à lib: arb: s' ipsum potius sibi
sufficiens nec distans se hns ad operam,
s' infalliblt' d'ctam ac phie p'cedens
ultem nra ad operam bona, et hanc sententia
diuit ea fundm'tm om' suarū opinionū: s'
haec sententia cu' aliq' 4.da eisdem Jansenii fuit
ab Innoc: 10. damnata, qam unā cu' aliq' pro
meliori s'ca Jansenistica doctrina hū appono,
s' am damnata d. 1653. die 9. Julii ut
sequuntur.

1.^a Aliqua Dei praecepta hoib' iustis volentib'
et conantib' s'm presentes qas hnt vites s' im-
possibilia, de' qoz illi grae, qz possibilia s'nt.
haec grae damnata s'nt ut semeguaris, blasphemae
impiae et haereticae.

2.^a Interiori grae in statu nro lapsa non
resistit. haec damnata s'nt ut haereticae.

3.^a Ad merendum et demerendum in statu nro
lapsa n' resistit in hoie libertas à necessitate, s' suffi-
ciat libertas à coartatione. Idem: ut haereticum.

4.^a Semipelagianis admittebant praevenientem graem
interioris necessitate ad singulos actus etiam ad vitium

fidei, et in hoc erant heretici qd vellent calgrā
talem ee cui potest hanc veterē resistere l. obtinere
perare. hoc e' dnm: ut falsa et hor.

Quia est, Semipelagiani e' dicere Chru pro oibz
mortuū ee aut sanguine fudisse. hoc repro-
bata e' tam falsa, scandalosa et esse in illa
ut Chru duntaxat pro salute predestinati
mortui set, ut gemeliosa dno pieti ac ut
heretica e' declarata. Ha Jansenisti viri
capitales s' sentias, int gas praeipue 2. negat
grāā sufficientē.

Ex his facile constat qm Jansenisti aliqui indicant 75.
Theistas idem sentire cum Jansenis, nam et paret,
Jansenig d' admittit pro statu nae reparato et
laxa grāā sufficientē ttm qm etm Pelagig
sumere exosa hnt, extra Theista ut grāā
efficaci qe daz ad qerant neccipia adstruunt grāā
sufficientē, qe det tdm poe; iterū Jansenig ttm
pro statu nae laxa et reparato admittit auxi-
liū efficax et praestonans, extra Theista adstruunt
id pro oi oino statu, imo etm infz Angelis fesse
neccipia. Itq' hūc qozs sciendu, qia questio
de oibz adultz potmū procedit, an unicuiqz Deū
tribuat sufficia auxilia ad salutē? de em de
sufficia qerimq' interna grāā ad qerandu in

Ex his lex: habemus DEUM velle salutem omnium et
 singulorum horum, et ideo Christo pro omnibus ea
 mortem. offert. am. qd. vult finem etiam velit
 media necessaria ad finem, et si talia media non
 habet in potestate volentis finem, ipse quod si
 finire finem voluerit, deat eorum media e-
 largiri cum quibus est, et obtineat, id est obti-
 neri finis, et hoc naturali equitate videtur certum:
 igitur si DEUS vult omnes homines salvos fieri, et nulli
 hominum salutem suam redem obtinebit, si neque
 obtinere potest sine auxiliis sufficientibus à solo
 DEO dandis et quod doctrina essentia in priori
 arto satis probata naturali equitate et si pro vult
 de omnium salute. Unde DEUS erit obligatus ad
 elargiendum auxilia sufficientia omnibus hominibus quibus
 potest obtinere suam salutem. Et sane mani-
 feste sibi repugnant velle omnes homines salvandi,
 et velle negandi talia auxilia sine quibus
 salvandi habent, ut nunc, quoniam sibi repugnant velle
 ut captivus aufugeret, et velle negandi auxilia
 sine quibus non solum non aufugiet, sed nec aufugere
 potest: igitur si DEUS vult omnes homines salvari et ipse
 vult etiam omnes homines habere ea auxilia sine quibus
 non solum non salvabuntur, sed neque potest salvari.
 Neque dicas: sufficere ad hoc quod DEUS velit omnes homines 77.

salvos fieri, ut DEUS operat entronsa quodam
auxilia et illa preparat adeo ut si velit hoc
ea, nil sufficere et ita salvari. Nam
Contra e 1.º qd dicitur qd hoc auxilia entronsa
ta maneret qd DEUS daret sufficia auxilia
in sentia adversum, adeoq; qd ad sim. asperiti
tota verita, maneat, qtra e 2.º qd talia
auxilia entronsa preparata et oblata n
sufficiant, imo diu n pnt, na si sequer
qd preparas et initium salutis nra n tam
est ex DEO, qm ex nobis: initium em
salutis nra e sufficia ad nra ad id prostan-
du, qd e ad salutem nra, atq; sufficia nra
est ex nobis, e em fm hanc sentia auipere
l. n auipere auxilia preparata et oblata
in nra poteste, et qd auiperet, est sufficiens,
adeoq; sufficia nra est ex nobis, qsequitur et
initium salutis, qtra id qd Eulias in Eplo
docet, qia neq; sumq; sufficientes ex nobis
aliq; cogitare de salute nra, p ois sufficia
nra ex DEO est. 2. Cor: 3.
Contra e 3.º qd S. Pres qtra Pelagos qnter
docent, nulla autem ad salutem proficiam

poe ee ex nobis, et Trid: fap: 6. Can: 2. Ana-
 thematizat docentes: qd p lib: arbitrio sine
 graa vitam aeternam l. agere htm et difficult
 ping promereri. utrumq; an data respo in-
 ficiat: eo ipso em qd in nra eet poteste et id
 n' magis proveniret a DEO movente cujus
 talia auxilia ad salutem preparata et
 oblata etm in nra eet poteste actio ad sa-
 lute proficua, q; agat et agere saltem pting
 promereri salutem nra, ipsa em hoi electio me-
 dium et acceptio auxiliium qe in nra ee
 poteste poy disponeret ad salute, adeoq; eet
 actio proficua ad salutem. Proterea hoi
 hoi mde scripturam loquidi ad intrinse ee
 potens salvg fieri posse precepta, et poe
 querari salutem suam, ait em scriptura
 videte ne in q; vacui graa Dei recipiat;
 2. Cor: 6. et: expectavi ut faceret vovs fe-
 rit am laboriosus Isai: 5. et patet ex hoc
 qd alias hoi n' differret, a ngtive infideli,
 adeoq; fienti hui n' imputat, n' observao pra-
 cepti, ita nulli hoi transgessio n' imputatur
 atq; hoi n' fit intrinse potens q; eubona
 htm auxilia preparata et oblata, talia

em auxilia quodiam talia se nihil in ipsa
posse imitant quod igitur Deus omni hominem
volens saluum fieri et servare sua praecepta
et in omnibus hominibus ad rationem sufficientiam sua
gratia tribuere.

78. *Qz*: *Aperit*: *Autoritas*: *Concilium Lateranense*:
c. firmiter. de summa Trinitate et fide. Cat.
ait: quod si post baptismum infidelis in
peccatum prolapsus fuerit, et verum et pro-
nitentiam reparari. *Con: Nicaenum Can. 8. ait.*
Nullus viatore esse contra salute salutis, idque
alia Concilia frequenter memorant. Audia-
my et pres. Profig in prologia pro lib.
arbitrii libertate ita ait: mea pro hoc est fi-
delis et indubitata sententia. Deum adiutorium
suum et hominem in corpore suo quod est Euliam, et
etiam cui specialia ob credentium fidem gratia
sua dona largitur, verum etiam univrsis in hoc
mundo gentibus propter longanimitate sui alter-
namque clementia subministrare et ubi
aperit, vel discipulo tuo celestis in suo
nauti bono et lib. arbitrio genitum univrsis

una gratia tributa p[er] speciatim cotidie
 p[er] tempa p[er] dies p[er] momenta et cunctis et
 singulis ministrari. ita Orig[en]. Nemin
 inquit Aug: in lib: ad arlos fidei falso im
 positos a:8. DEUS correctionis admittit viam,
 neq[ue] boni populi deprobat.

Ps: etm Hier: a:2. Oes hoies quib[us]q[ue] s[un]t excitati et 79.
 obdurati tenent ad observanda mandata d[omi]ni et se suo
 temp[or]e querere ad DEUM p[er] penitentiam: quor[um] l[icet] tales
 n[on] observando d[omi]ni precepta peccant, l[icet] n[on] s[un]t g[ra]tis h[ab]it[us], q[uo]d
 peccant, p[ro]p[ter] q[uo]d n[on] peccant si auxiliu[m] sufficiens ad
 ea observandu[m] n[on] h[ab]ent, ad impossibile em nemo tenet, nec
 unquam auditu[m] e[st] q[uo]d aliquis peccet in om[n]i[n]o e[st] ad q[uo]d
 ponendu[m] intencio[n]e e[st] impotens: eo ipso q[uo]d hoib[us] quib[us]q[ue]
 obduratis Transgressio mandatum DEI imputat in
 peccat[um], dicit h[ec] auxiliu[m] sufficiens ad observandu[m] ea
 mandata. Elegit S: Aug: li: de corr[um]p[ti]o[n]e et gratia c.ii.
 ait: si hoc auxiliu[m] id e[st] sufficiens i[n] ho[mo]i[n]e l[icet] Angelo
 defuisset, sua culpa n[on] evadit. ita Aug: n[on] q[uo]d
 et nos bene dicim[us], q[uo]d si hoc aliquando hoc auxiliu[m]
 loco et temp[or]e p[ro]portionatu[m] n[on] h[ab]et, sua culpa n[on] ca
 deret, q[ui]a n[on] e[st] culpabile nisi delinquat in id q[uo]d e[st] in
 alicui[us] potestate: manet q[uo]d D[omi]num DEUM eo ipso q[uo]d
 hoies velit qu[od] se salvos fieri, velit etm oib[us]
 hoib[us] ad salute[m] p[er] auxiliu[m] sufficiens dare, et
 ideo ipse mortuus e[st], et fact[us] p[ro]p[ri]etas p[ro] peccatis
 n[ost]ris n[on] iam pro vris s[ed] p[ro] v[er]is p[ro] v[er]is tot[us] mundi,
 unde S: P[etrus] in Ep[istola] ad Rom: c. v. ait: iustificas

Transit in iustificatione omni hominum gratiam ad sufficientiam,
licet gratiam ad efficaciam procedat ad solos fideles.
80. Quamvis autem diximus quod interiori gratia auxilium
sufficientem potest adultis deus, utpote gratia quae per in-
ter gratiam Dei gerari suam salutem, prole tu-
am iudicamus parvulis quoque ad suscipiendum bap-
tisma et educationem in vera religione credit au-
xilia sufficientia non quidem pro merito id est ge-
di parentibus intuitu parvulum, aliosque sub gratia
vera parvuli existunt quaedam auxilia quibus spectat
ad veram parvulum salutemque eorum prole et
completem ordinem. Cuius ratio ex una parte
quod DEUS DEUS reminem velit perire pro oibus
sine exceptione mortuis, oibus quoque sufficientia ad
salutem auxilia fuerit promeritis, et ideo in-
ter hos oes etiam sint parvuli, parvuli tales, a
quibus huiusmodi auxilia non deant excludi, ex altera
vero parte non querere videtur, ut ipsi parvuli, qui pro
arbitratu neque possunt talia auxilia imitari
deus, si potius deesse, ea dari parentibus eorum,
et quod sub gratia cura tales parvuli sui neque
potentes existunt, utpote in quo parvulum ultas
merito translata censetur. Elegans de hac re
S. Prosperus lib. 2. de vocacione gentium c. 23. ait: postea
etiam paucorum dierum homines ad illam stinere gratiam
partem, quae pro uniusmodi imperia est gentibus, quia utique
si bene uterentur, parentes eorum, etiam ipsi quae eandem
vivarent, huiusmodi enim neque pro arbitratu possunt,

sufficiencia salutis illis tribuij quod ab arbitrio
alieno scilicet seu auctore suorum ita s. Prosper.
Quod am de parvulis parvum dicitur dicitur id est
f. hinc videtur ad parvulos nondum natos, s. et non
aiatos in utero matris existentes.

Obj. contra Apert. 1.º quod in s. scriptura legimus, 81.
Deus plures excusaverit, induraveritque
tantum, unum tamen locum adducimus Joan. 12. ex Isai-
a Lirij de Judaeis: excusavit oculos eorum, et in-
duravit cor eorum, ut non videant oculos et non
intendant corde et quae sunt in eis non am vident quod
taliter indurati habeant sufficiencia auxilia ad
salutem corporis quod indurati sunt: g. p.

2.º Qui peccat mortale avertit, tollit ab ult.
fine: quod etiam avertit a mediis quod ducunt ad ult.
finem in quo quod media tamen propter e sufficiencia ad sa-
lutem, igitur qui mortale peccat, ille avertit a
sufficiencia auxiliis quod quod ea amplius non habet,

3.º Qui peccat mortale subij et ei qui mortale
in corpore, atque mortale corripit amittit in,
et sufficiencia suam ad vitam corpoream, igitur etiam
qui mortale peccat, amittit in, et sufficiencia sua
ad vitam supernam.

4.º Sicut diximus in T. de Petri, peccatum mortale tollit
omnem omnino gratiam, et ideo est malitia simpliciter in-
finite, atque sufficiencia nostra est vera gratia sicut
est dictum, igitur mortale peccatum tollit sufficiencia hominis,
et qui in mortale est ex quod sufficiencia gratia auxilia non habet.

5. Non minus de hoc in statu potest mortaliter usque
ratio, quam auxiliū ad salutem sufficiens, atque
DEUS potest in potestate potest alicui regere usque
ratio, quod est auxiliū sufficiens.

C. secundum gratiam obsequium daturus negative infidelis,
atque hoc videtur si oes habent sufficiens auxilia
ad salutem, quod patet quia potest credere et tenere ve-
dere et tamen non credit, igitur iam est privative
et non tamen negative infidelis, atque si oes hoc
habent sufficiens auxilia et sequitur illud etiam
habent eorum infidelis, et sic iam potest cre-
dere et tamen tenere credere, ut patet, et tamen
non credunt: adeoque iam non erunt negative se-
privative infidelis.

7. DEUS pro hoc statu solet et potest aliquos
reformare in gratia, ita ut amplius non possunt,
quod etiam potest aliquos sine reformare in statu ut
resurgere non valent.

82. R. ad 1. Et est generalis regula ad solvendum eorum
sive scriptura sive potest tunc, quod est
potest distingi sufficiens, una quod datur etiam et potest
potest, sine alio auxilio existente et adiu-
vante vultem, ut sepe promittit reddat idoneam
ad accipiendam gratiam efficacem, et de hac est
intelligi quod DEUS cum omnibus et singulis hominibus tri-

Quat. altera e' qua n' h'm dat p'oe, p' p'ia
 ferea h't annexa alia auxilia exstantia
 et adiuvantia vltim, et hoc sufficia n' oibz
 doz, p' h' oibz offerz, si p' p' motiorem dolam,
 ex qa' imp'et' p'nt, dignos fuerint, et de
 hac veru' e' q'ia p' h' duritia cordis et men-
 tis p'igritia aliq'ibz n'qz, hoc q'o p'posito di-
 cimy. Deu' dici in ducare p' n' q' sufficiam
 intrinsecam negaret, p' q'ia extrinsecam sufficiam
 id e' auxilia exstantia et adiuvantia eis
 p' h' eoru' p'eta denegat, q' em oes vult saluos
 fieri, ad hoc ut p'ea vltas verificet, n' opo-
 tet q'd det auxilia extrinsecam ad sufficiam
 internam, p' h'm q'd interna sufficia nemini
 denegat, et sic patet repp'o ad 1.

ad 2. dico, q'd illud q'idem veru' p'p'ri-
 cando nau' p'bi mortali, et abstrahendo ab
 eo q'd D'ng dicit, nolo morte impiu' p'ut
 gusty et rivat Ez: 33. p' hoc attendendo
 illud mime cogit, ipse em D'ng q' vult oes
 hoies saluos fieri, etm impiu' in impieta
 sua vocat ad graa, sicut patet in historia
 Sauli q' p'icans minaturu' in discipulos D'ni
 subito vocante D'no mutaty e' in Paulu' ac: 9.

ad 3. dico: Rede dei mortali' p'atem mortuo
 ee p'ilem, et n' aq'lem o' em p'ilibido claudicat,

videant de necessitate ad salutem: et hinc n̄ debet
 talis rigore infidelis, q̄ absolute n̄ heat, p̄ce
 goerti ad fidem, docet em L. D. Lou. ut: de ali
 go in filio, exheredito, q̄ ne necessitas ad credendum
 ignoraret. Dicit ipsum s̄ interna inspirare illu
 minaret, l̄ q̄ angelu' aut predicatore' ad eū
 missu' de necessitate ad salutem edoceret, sicut q̄ Be
 trū edocuit Corneliu' Act. ii. dan go rigore in
 fidelis s̄u Thelgor in hoc s̄u, q̄ sicut est heat
 simplr p̄ce, n̄ t̄n hat auxilia ablt̄ adiuua
 et existua ad hoc p̄ce aduentia, qua au
 xilia n̄ s̄t oibz dta, s̄ aliquibz in dta h̄ p̄ce
 abtem ex p̄rio p̄cto cautam indignitatem, h̄
 p̄ce p̄rovisam ablt̄ eorū ad ea sententia:
 et h̄i patet q̄ neqz h̄i sufficiens auxilium desit.

Ad 7. n̄c: disparitas est, q̄ ex tali ḡformase in graa
 quidē s̄t in via, n̄ ḡformati n̄ tollit, p̄ca p̄ndi,
 s̄ t̄m s̄t ut alic̄ et defaucto n̄ peccant; extra
 h̄i ūi rigore auxilium sufficiens ad salutem,
 tollere ipsa p̄ca ad salutem q̄ stante vlt̄e
 Dei de oīum salute implicat: en go q̄nta Dei
 ga hoies s̄t miserat, h̄i p̄p̄nde, et ea de
 nra sufficiat dicta sufficiant. s̄c̄l: 4. ^{ta} An
 gratia efficax s̄t talis ex seipsa, an tan
 tum per cooperationem liberam humani
 arbitrii?

Sect: IV.
An gratia efficax sit talis
ex seipsa, an tantum per coope-
rationem liberam humani ar-
bitrij?

84. Haec difficillima inter omnes Scholasticas difficultates, quae
Sic ab initio clausi saeculi 1600. mi. coram Clemente
8. et Paulo 5. in praesentia plurimum Cardinalium
et Doctorum virorum, quibus ordo S. Primi et S. S. per integri
decennium agitata, ubi tamen aliud cautum non est, protulit
quod neutri parti licite sit altera sententia haeretica appel-
lare, aut eius patronos diceris inuocari, et censeri
laeserunt. Et multi quae haec difficultas vix ea exa-
minare omittunt, dicentes, de ea non licite am-
plius disputare, cui tamen per omnes orbis universitates gradibus
et factis et obis, dum haec questio non est tamen ubique
tractata, et merito quoniam. Sic tandem per plures ex-
plicationem et elucidationem quod in veritate tenendum sit
sistimus, quae intentione tamen nos calamitatem movemus,
pro tenuitate nostra tamen circa hanc difficultatem
in gaspilatione veritate, minime aliquid miseri-
uam diceris, aut male passivis quod nos
laeserunt.

Episcopus am integritas solvitur circa hanc materiam
 ponere totum id quod Theophrastus in Tr. de Deo circa verum
 futuritionem et conditionalem futurum Dei quoniam longo pe-
 more dicunt, si illi nec charta nec patet, quare precipua
 factum quod in Tr. de Deo circa hoc docent, hinc suppo-
 nemus. In hoc autem 1.º est, quod Theophrastus suam Dei
 ad apta divisione dividant in suam simpliciter intelligit
 et suam visivis, prior antecedit de liberum decreto
 Dei, unde etiam dicitur solent fieri naturaliter Dei, et talis
 quoniam Dei, quod Deus proficit omnes creaturas possibili pra-
 cise ut possibile, proficundo ab existia eorum in aliqua
 tempore, diffinita ponenda: suam vero visivis et quoniam
 Dei, quod Deus proficit creaturas naturaliter ut possibile, si sicut
 quod ex lib. decreto Dei ab aeternitate et ad existendum
 in tempore, hanc quoque suam visivis antecedit decreto
 de rebus futurarum futuritione, hinc etiam hoc suam
 dicitur suam libera, eo quod liberum Dei decreto suffrag.
 Vides ergo quia secundum Theophrastum Deus ab aeterno 1.º omnia possible
 vidit quia possible proficundo à futuritione eorum in
 tempore et hoc visivis seu quoniam dicitur suam simpliciter in-
 telligit, quia per hanc suam nihil caet nihil agit in
 actu 2.º. Deus, si simpliciter agibilia intelligit, postea
 Idem Deus facit sua decreta naturaliter quod quilibet ex necessitate
 si ille ex sua ultis bonitate et ideo illa decreta
 sunt et dicitur libera, per hoc decreta libera in omnia
 possible decernit Deus taliter et tot talia et taliter
 ea futura, et ex his futuris in creaturas naturaliter eli-
 git quosdam et praecipuis rebus attentis eorum meritis

Atm ex sua velle ad gloria et hoc electio diu
predestinatio huius. Postquam autem DEUS sic sua
decreta libera formavit in his decretis, a se
formatis, seu in sua certia et tali decreto li-
bero et efficaci modificata res a se abstratas,
certo et infallibiter et invariabiliter, et quod DEUS,
quod quicquid sua visio, diu ita scripta.

86. Utramque hanc in Deo sua admittunt etiam Reven.
Atm hanc sua Dei divisione adagata se ne-
gant, idque ex eadem diversitate futurorum et dispari-
tate decretum Dei profatum, et proterea
dicunt propter suam simplicis intelligentie quae
et sua necessaria et sua visiois quae et sua
libera, dari. V. suam inter utramque, mediam
quam contingente DEO dicunt, unde etiam nomen
tenent, et illa sua media appellare consuevit
quoniam alij alij evolvantes dicerent eam esse
vocatam media, quia est mediis duobus eventibus
ad evitandas haereses Calagii, Masulicorum
Lutheri, et Calvini, et ad salvanda huius arbi-
trii libertate cum diu decretis, quod usque adhuc non
ita sit et me in suo valore finis relictum,
quod iam quod dicant, a quod sententiam diu; prople-
niori huius sua media intellu
87. Notanda est quod decreta alia sunt absoluta, alia

gdonata, absoluta scilicet, quibus sine ulla appofita gdonae
 decernitur aliquid, v.g. decerno cras petrum moriturum.
 gdonata vero et potest 2. quibus diffinitio, alia enim potest
 et gdonata ex parte facti seu actus, quando scilicet gdo
 magis officit actum quam obtinet, cuiusmodi est inclinatio
 impedita in actu si gditio ponatur, v.g. dico vellem
 apertiori sciam media si illam veram scirem.
 in qua potest et tunc vellem et sciam, actibus gfer, s
 impedita inclinatio et voluntas in actum, atque
 apertior ex parte facti et mei et gdonata. Alia vero
 et potest gdonata ex parte obtinet v.g. decerno
 sciam media apertior si illa mihi vera probata
 fuerit. in qua potest vides, quod gditio non cadit super
 actum volendi, sed ille est absolutus et tunc cadit
 super obtinet. Recentiores admittunt ex parte Dei
 decreta tam ex parte facti quam obtinet gdonata ad hoc
 ut salvare possint sciam media, contra Thomam
 ut 11. 90. dicimus admittunt tunc gdonata decreta
 ex parte obtinet et sic dicunt absoluta ex parte Dei.
 Notandum est 2. quod inter futura alia sunt necessaria
 alia sunt libera v.g. si hoc scilicet futurum est necesse
 est necessitas tamen primum horum, sed tunc libera
 est eius deus tamen aliquid gferens: quod dicitur 90
 etiam Recent. saltem aliquid sciam media non est
 et se necessaria ad futura necessaria sed libera
 futura. unde dicunt DEUM 1. quod sciam simpliciter in
 illis via proficere prohibet, et quidem eo modo,

688.

sicut sit probata, et in hoc conveniunt in Theophrasto,
dein dicunt DEUM decernere quod sit absolute
futurum, ubi autem DEUS procedit ad effectus fu-
tuos contingentes et liberos, hoc iuxta Theophrastum
omnes DEUS certo et infallibiliter ab aeterno novit,
hinc dicunt DEUM nil nec ex se nisi ad
absolute decernere, sed explorare prius quod li-
beri arbitrii esset futurum si in talibus et
talibus circumstantiis poneretur, et hanc notitiam
exploratoricam dicunt esse scientiam mediam,
et DEO contingente vel libera libertate exer-
citur quia nullum decretum liberum supponit,
postquam autem DEUS si hanc electionem explo-
rasset, tunc dicunt DEUM primum decernere
taliter vel talia auxilia quibus hoc certo produ-
catur in finem salutis, ut adeo decretum DEI
fiat secundum electionem huius arbitrii et scientiam ex-
ploratoricam provisam, unde dicunt quod est
cardo totius difficultatis DEUM ante se decretum
certe de futuris contingentibus liberis et scientiam ex-
ploratoricam et media donatione proficere
omnia futura conditionata et contingencia in seipsis.
89. Hoc vero agant Theophrasti esse possibile, et aiant
quod nihil antecedat ad se decretum DEI iuxta

futurizans n' d'z aliqd d'ronale futurū ut docet
 L. D: i. p. q. 10. a. 7. ad 3. ita pop. antecedē ad oc
 decretum DEi nihil s' d'ronale verū, iū aliqd
 n' p'it magis bre de veritate, qm heat de futuritive,
 unde cum Thristi in Lya nra circa fine
 douering n' dari d'ronata veritē de quabz
 q'atoriz futuriz q'ingentibz antecedē ad oc
 decretū DEi libere i q' ta q'itōe scia me-
 dia fere tota dependet: proin iūm nil certū
 explorari valeat circa id qd d'ronale d'certū
 verū n' e dicunt Thristi, n' ee possibile, qd DEi
 p'rogm ipse q' sui decretū futurizans res in ce
 futuri d'ronet, circa eas explorare valeat
 certo et infallib' q'dnam lib. arbitriū factū
 eet, adeoq' ee hanc sciam exploratricem 1.
 q'uitū q'dem illustre inventum, s' in veritate n'
 nisi inane q'uentum, unde ee t'ngm inutili et
 s'm inprobatoem aduersūm imp'itū et in ipsa
 resū futuritive errante explorā

Docent Thristi n' dari in DEO decreta tam ex pte q's.
 sui et actū qm ex pte obli q'dronata, q'bz de-
 cretis t'n scia media t'ngm basi innitū, s' oia
 decreta eig ee ex pte sui et actū absoluta, adeoq'
 n' dari in DEO t'o vellem, s' solo, iū vellem s'it
 imp'ita inclinās q' in DEO ee n' p't, ista t'n decreta
 docent Thristi auomodare DEi obli et hinc aliq'
 ea ex pte obli etm absoluta, v. g. volo hōie, volo n' p'illēns

aliqui vero se ex se obti q̄dionata, v. g. tabo gr̄a
gtinendi si huius p̄uella q̄stionem vitarit. Et
hoc q̄dem decreta s̄m eod̄m th̄oip̄as DEUS ab
aeterno formavit circa oia q̄a in tempo, aut
aeternitate erunt futura, adeoq̄, s̄m DEUS ab
aeterno decrevit oibz hoibz dare auxilia ad
salutem q̄ia ab aeterno voluit oes hoies saluos
fieri, q̄a q̄dem auxilia ut ex supradictis
patet alia dant pot. et dicunt sufficiant,
alia vero operari et noivari, efficaciam.
de sufficientibz iam diximus de efficacibz
hic indagamus ex q̄onam efficaciam suam
h̄cant. Recentiore, ut ex N. 88. patet arbi-
trary nullum auxilium esse ex se ipso efficac,
s̄t ut ^{sufficiens} fieri efficac p̄ hoc, q̄d ei h̄a vltas
cooperari, q̄d a m̄ vltas h̄a tali auxilio q̄pu-
tiat et n̄ alii dicunt inde provenire, q̄d
DEUS p̄ suam suam mediam anteq̄m tale
auxilium decerneret, explorasset vltam
in talibz et talibz circumst̄is posita tali
auxilio et n̄ minori q̄pura, unde tale au-
xilium potibz dedit qm̄ ming sufficientis.
Extra th̄oip̄as dicunt dari auxilia DEI ex
seip̄is et intrinse efficaciam et tale auxilium

ea Dei gratiam efficacem, et huic auxilium
 ab aeterno & decretum ex parte Dei absolutum
 & conditionatum ex parte obiecti sibi hominibus pro-
 parat, quod dum illam conditionem implere & suffi-
 cients auxilium sibi absolute decretum per-
 vocanti gratia Dei ad eum implem cooperatur,
 adeoque quod tale efficax auxilium à Deo non
 rejiciamus, provenire ex nobis, ut am ex Deo,
 de qua supra iuncta Recens. videat, supra refundi
 magis in Deum pro oibus circumstantiis quod agerem
 explorante, neque tamen pro oibus circumstantiis ad hoc
 ut opereremur tantem, quam in hominem, ut fa-
 cile consideranti patebit. *fil*

Assertio gratia Dei efficax sua efficaciam non habet ex
 cooperacione liberi arbitrii sed ex se ipsa *gri*
 & sententia cum Thorstano cum suo S. D. contra omnes
 recentiores. S. D. hic q. 102. a. 3. in arg: contra
 ait: quod hoc cooperatur ad Deum sicut lutum ad
 figulum sicut illud Jerem. 18. sicut lutum in ma-
 nu figuli, sic vos in manu mea figit S. D. sed
 lutum non ex necessitate augetur formam à figulo
 quatenus, *fil* preparatum: ergo neque hoc recipit ex
 necessitate gratiam esse à Deo quatenus, se preparat
 ita S. D. ubi tria docet 1. quod sicut figulus se habet
 ad lutum ita Deus se habet ad hominem, adeoque

Sicut figulus lutu potest movere inflexibile ex seipso,
ita etiam DEUS potest movere hominem inflexibilem
ex seipso et secundum hoc legitur in scriptura Isa:
14. Dux exercituum decessit et quis potest in-
firmare? 2° docet etiam hominem cum gratia se
ad gratiam potest preparare et secundum hoc dicit Tertul-
ianus ad Galatas 5. si quis dixerit lib. arbit. a DEO
motum nihil cooperari gratiae vocanti in
ordine ad iustificationem Gal. 5. can. 4. 3°
docet, quod bene quatenus homo se preparat, DEUS non
necessitate ad danda gratiam sicut neque figulus
ad danda formam. Lutus quatenus illud fecerit
preparatus: et hoc est quod quatenus volunt Theopha-
si Recentioris gratia non intelligunt id Theopha-
si velint persimile habere, quando dicunt, quod pro-
bitatem, quae est ipsum gratiam auxiliium
efficit ut sequenti scribit: dicemus, haec bene dicitur
non lib. in potestate libera hominis sed in voluntate DEI non
ex necessitate sed ex bonitate sua nobis ea dantur,
deus bene hoc ipsum velit Apollonius dicens quod non filii vo-
luntis, neque currentis, sed misericordis, quem locum
interpretatur P. Aug. in Enchiridion: c. 399. potest fieri
media reiecit, denique sic dicit, potest si nullus

Christians dicere audebit n' miserentis i' Dei pro
centis ne q'lo apertine q'radicat, restat et p'te-
rea recte dicitur int'eg' n' volenti, neq' cur-
rentis, s' miserentis i' Dei; ut NB. totu' Deo
des q' hois bonā vltim et preparat' adiuvandā
et adiuvat preparatā. Ita Aug.

Loco supra ut: in Oail S.O. preparat' hois ad 92.
grāam p' q'fidere fm q'd e' i' Deo movente, et
tunc h' necessitatem s' homo. ad id ad q'd ordinat'
i' Deo n' q'dem coactionis s' infallibilit'. Ita S.O.
q' dicit p'ponendo efficac' Dei auxilio n'
videt testam': en dicit em: preparat' hois ad
grāam s' q'fidere, fm q'd e' i' Deo movente
h' necessitates hoim n' h' cogendo s' infallibilis
infersendo id ad q'd h' h' tale auxilium ordinat':
d' q' ex mte S.O. auxilium grāe ex seip-
so seu ex ipso Deo movente efficac' et in-
fallibilitas leglam ad id ad q'd i' Deo d' h'z,
n' expectans cooperat' hois, s' necessitates id
i' infallibilitas hoim ad id, q'd DEUS vult.
Et hoc ipse innumery scriptura testm'is p'ba
Isai: 46. Concilium meū stabit et ois vlti, mea
fiet. Gen. 50. Num Dei possum resistere vlti?
Ephes 13. Non e' q' p'ba tua resistere vlti. Isai: 14.

Dns exercituum decrevit et qd p̄it infirmare.
His et aliis de scripturae h̄i p̄t̄i testimoniis
nra apositio p̄t̄i p̄t̄i, p̄t̄i t̄m̄p̄t̄i deficit
remitto vos ad Helgiam Scholast. S. Ludovici
Banzel q̄ Tom. 5. Fo. 4. de graa. q. 2. a. 1.
à f. 351. q̄ ad 385. hanc nra sentia 50ta
argmt̄i ab auctoritate et rase p̄t̄i ex in-
stituto solidit̄e probat, et q̄t̄q̄ t̄m̄p̄t̄i an-
argmt̄a q̄t̄i, p̄t̄i solutes clamas ex toto
infirmat. Ego am unū h̄m̄ t̄m̄p̄t̄i in
D. Fulgentio Augustini in p̄t̄i adducis q̄
ait in l. de Inca: et gra: c. 29. in loc̄o v̄o: q̄nd̄o
DEUS oia q̄ vult facit, si vult h̄m̄ saluum
fieri, unq̄ salū n̄ nisi à bona incipit velle, ip̄t̄i
velle n̄ in h̄m̄ inchoat, p̄t̄i ut ab h̄m̄ nascat̄
expectat? ō q̄m̄ p̄t̄i nefas aperit̄, dum
graa DEI q̄m̄aint̄i regnat̄. et h̄m̄ q̄re
DEI se in bonum mutari negant, q̄ h̄m̄ n̄
eent nisi bonit̄e DEI q̄rant̄i existerent.
ita S. Fulgentii q̄t̄i Medit̄as, p̄t̄i ad em in-
t̄ḡit̄i q̄ n̄. 30. dicta s̄t̄, facile deprendet̄i q̄
cum p̄t̄i Medit̄as DEUS p̄t̄i media p̄t̄i
velle bonū in nra velle inchoat, explorat̄
q̄t̄i nos facerem̄, adeoq̄ n̄ DEUS in nob̄i velle

inchoat, si hoc qd nos velle & sua explorata
 tricem quovis, ipse sua tunc gratia adjuvat, et re-
 vera ut velle ab hoie nasci, expectat, ut ipse
 velle debeat, gratia hoc inquit. Fulgentij hoc
 pessimum nefas appellat, hoc dicit gratia Dei
 glutinante regnare, si hoc est. Meditate ce
 nolunt, gratia em Dei glutinante regnare
 neutriam cogitamus.

Dei a tace 1. gratiam fieri efficacem ex nostra cooperatione 93.
 lib. arbitrij supponit suam mediam et decretum huius
 Dei tum ex se obti. quod dicitur, etiam in ipso hoc
 sua media ex N. 89. et talia decreta in Deo dari
 ut patet quia in ipso involunt ex N. 90. igitur neq.
 gratia efficax est si cooperatione nri arbitrij tunc.
 N. patet ex N. 90. et ostendunt oes Recens. m. carta
 h. ex ill. N. 90.

Σ. DEUS ut huius cordium inclinandum omnipotentia
 potestatem, cum ipse sit ita ex sua sua oia, ut oia
 creata debeat ipse am a nullo pot. ex necessitate
 debeat, atq. DEUS ut huius talem potestatem nisi ipse
 efficaciter quom ex se movere pot, si em hoc ut patet
 si creata dicitur ois eiq. motio facile eludere,
 go DEUS efficaciter inclinare pot contra huius quom
 ex se et independe a ipse creata, et hoc patet
 ex N. 92. atq. DEUM efficaciter quom ex se et inde-
 pende a ipse creata inclinare corda creaturarum

manifeste involvit auxilium ex se ipso efficax,
ut go DEUS dare auxilium ab intrinseco et ex
se ipso efficax, adeoque sententia recentiorum in nō
subsistit, docens eigni auxilium in DEO re-
pugnare resu actum gtingentiu liberoru.

94. 3. Q. id qd Eulia in suis oraoibz rogat an
fieri pot an nō? utiq, dicent Recent: id fieri pot
Eulia em pro impossibili nō rogat: atq, Eulia
rogat in suis oraoibz pro graa ex se efficaci:
go ut dari huic graa qd fit ex se ipso effi-
cax. p. m. Eulia in pereta Dico 4. m. ipso
posse pnt: et alibi rogat ita: et nras etm
rebellis, qdella pntiq, vltis; ad qd sic urges,
Eulia rogat DEUM ut etm rebelles vltis ad se
trahat, hoc am fieri nō pot nisi qd graa ex se
ipsa efficacem, nam qd rebellem qdella vltis,
renitentem etm ad se efficaciter trahit vltis,
renitente am qd ad se trahere vltis qd aliud est,
qm etm nō qdantentem nō cooperante vltis
in pietis actum movere, et qd hoc aliud, qm
q propium ex se efficax sine qdne pro ipso
crea creatam efficaciter gventere ad DEUM!
iqz dicit Eulia rogat ut DEUS etm nras rebelles
qdellat vltis, Eulia rogat pro graa et auxilio

ex se efficiant, ad qd fm Eulie dari graa ex se
ipsa efficax et actu invalidabilidans etm indegit
a spm uera;

4° S. Augny l. 4. ad Bonifa. c. 6. et q. ail: oramg
pro regnantibz et opugnantibz, et petimz ut
fiant ex nolenti bz volentes, et ex regn-
nantibz consentientes, a qo nisi ab illo de quo
scriptum e. proparaz, vltas a Dno? Idem
S. Aug. Ep. 107. ad Vitalem ail: prosq n oramus,
s nos orare fingimz, si nos ipsos, n' illu ere-
dimz facere qd oramg. Ex qibz ita argntol:
qudo oramg credimz Deum q graa facere id
qd postulat, s oramg n' ut illi q graa hnt
eam dtrahat ad bonum, s potiz ut ipsa graa
etm regnante, et rebelles, vltas govertat, et
dtrahat ad bonu: qo credimz graa ee tale,
ut n' expectet spm et dtrahoe nra vltis,
s ut potiz ipsa proveniat et prodtrahat nra
vltem.

5° Pz: Nisi graa ex se ipsa foret efficiant, s 95.
etm q cooperacem libera hnt arbitrij sua
exploratrice provizam, graa Dei dret ee ex
se indifons, s hoc dici n' pot: qo s Mem quadant
Recent: m. p. si ois graa Dei act indifons, non
DEUS, s hool operary, sui velle et efficiere graa id,

quod tota Ecclesia dicit Philip. 2. quia DEUS ope-
rat in vobis, velle et perficere, hoc autem dicitur
Mat. 23. p. secula: illa dicitur velle sunt operari
licet et perficere, quia indifferens velle reducitur in actu
et illud facit efficax velle et scilicet est de ope-
rari, atque si gratia est indifferens a DEUS per
suam gratiam per hoc quod sua electio est in-
differens velle sunt, tunc ipsam etiam indifferentem
gratiam de indifferenti reduceret in actu, et
tunc velle tunc gratiam faceret efficax: quod
etiam ipse hoc et a DEUS operari, suum
velle et perficere, hoc in prospectu sufficienter
pro probare, tunc ex prenotatis veritas apostoli
facile colligi et in omnibus auctoribus Theologis
namque Prae. Banzel prima. raris, quincenis,
et ab auctoritate et a raris papam pium in-
veniri, restaret ut gratias raris etiam solverem,
sed cum illa potestatem in hoc consistant, quod cum
tali decreto et auxilio efficaci huius arbi-
trij libertas salvari nequeat, cuius in
gloriam proxima festiva superius probandi
eas quoque in altera statim reprobantur. Tert. 5. Quod
quod gratia efficax et promissa gratia generant, et quod raris
cum in libertas arbitrij salvetur.

Sectio V.

An et quomodo gratia efficax et præmotio phica conveniant, et quomodo ratioe cum iis libertas arbitrij salvetur.

Quod gratia sufficiens det potestatem, gratia vero efficax 96.
 generari, adeoque illa deus ad actum 1.º hoc vero per
 efficax ad actum. 2.º ex dictis patet; sicut
 etiam ex priori patet: facile ostenditur, quod Deus
 volens oes homines salvos fieri ex aeterno
 suo decreto det oibus potestatem, et præterea decer-
 nat ut ex necessitate, si volitis sua bonitate de-
 creto ex parte alicujus absolute oibus hominibus gratiam
 etiam efficaciam quibusdam quidem absolute, quibusdam
 sub conditione indifferente, si scilicet se idoneos fe-
 cerint, neque tamen ex hoc in nostra potestate simpliter
 sit, sed in Dei bonitate hæc talem gratiam continetur.
 Item ex ibi dictis liquet, quod hæc gratia Dei
 efficax non recipietur si invalibiliter detur actus:
 ergo hæc dubitatur quomodo cum his oibus salutis nostre
 facultas, et hinc arbitrij libertas salvetur?
 pro quo sunt quedam notanda et quædam
 Notandum est 1.º Libertatem recte describi quod sit facultas, 97.

dativa in prius acty, ita quod ut ferri potest
in oppositu. In hanc descriptione liberu di-
citur quod positivu oibz ad agendum respicitur, ex se
potest agere l. n. agere, l. n. n. g. n. agere,
unde distinguitur libertas alia specificatio, seu
contrarietas, et hanc dicitur liber, quod ferri potest
in obitu actibus contrariis v. g. potest amare, l. o.
dispre. Alia vero dicitur libertas exercitii l.
etiam contrariis, hanc liber dicitur, quod potest ferri ad
actus contrariis oppositos v. g. potest agere l. n. agere
amare l. n. amare, et ex hoc dicitur libertas
exercitii quia agere respicitur l. n. agere.

Circa hanc libertatem

Notandum 2° quod ad eum centum phisicali si-
multas potest, ut am potest simultatis, sive
quod idem est, ut aliquis sit potens pro eodem in-
stanti ad utrumque diversimodum ut am quatuor
ponenda.

3°. Notandum: quod indifferens ultimus sit 2° plura una
potestalis et privativa, quae in hoc fundatur,
quod ultimas ita indifferens se habeat ad utrumque
ponendum ut n. magis sit inclinata ad unum
quam ad alterum, adeoque hoc respicitur hanc videtur

ex libertate posimus abstrahendo à positioe
 * aliusq; acti; alia diu, acti; et negatiua
 qe in eo consistit qd uolens de actu uult ex-
 tincat poam ad n' uolendu l. etm uolendu
 qtrium in sensu diuiso id e diuisim n' am
 in sensu pposito id e giunctim quasi p
 hanc indiffia' hoc pot' pponere uelle et n'
 uelle, aut uelle et nolle, qd implicat.

Not. 4°. qd dicitur Thoma cum pcedente aut
 graa efficaci nos ee liberos in suo diuiso n' am
 in sensu pposito n' facere hunc suum qm recates
 somniant nos ee liberos absente pcedente
 hac uero pcedente nos n' ee liberos, neq; em
 hoc Thoma ulq; unqm cogitauit dicere, s' sic
 ee int'andu nos etm dum sumus pcedenti et
 stante pcedente ee liberos ad actu qtrato-
 riu l. qtrium diuisim n' am giunctim ponen-
 du, siue nos ferare poam ad odium etm dum sumus
 pcedenti ad amore, n' qidem talem poam ut
 cum amore ad qm sumus pcedenti p' qponere
 odium s' qd p' qm dum amamus ab amore cessare
 et odire.

Not. 5. qd cu' ois pfectio caa 2°. deat depende- qd.
 re à caa 1^a et qidem p' qm qd pfectio; et caalita;

ferunt
 bene
 ex p
 ager
 q' p
 ferunt
 re, h.
 uil.
 ferunt
 legere
 i. libe
 legere
 uil p
 his, sic
 eum uo
 giunctim
 pta uo
 fundat
 utamq;
 ta ad uo
 h'm qd

sua adeoque effectus sua deat p^{ri}ncipaliter dependere
à j^o effecto DEO, d^octinas autem nra vltis q^uo dicitur
filiis s^{ed} p^{ri}ncipaliter d^octinas et effectus, ipsa quoq^{ue} deat
p^{ri}ncipaliter dependere à j^o d^octinante et caante q^uod est
DEUS, et cum ubi dependentia est unig ab altero
tuncq^{ue} à caa, ~~ita~~ etm d^octinas caa d^oct ee p^{ri}or
s^{ed} t^{er}m n^{ost}ra et p^{ri}or ad d^octinante caatam,
hinc quoq^{ue} d^octinas caa j^o deat ee p^{ri}or ad d^octina-
torem caa 2° adeoq^{ue} illam caa j^o d^octinante
de d^octi p^{ri}ncipaliter p^{ri}or d^octinante, et hoc multis
raonib^{us} necessarium ee ostendi in nra p^{ri}ncipaliter
in fine ex q^uo p^{ri}or d^octinante d^octinam ee ne-
cessariam h^{ic} suppono: et am p^{ri}or d^octinas s^{ed}
ibi dicta p^{ri}ncipaliter et realis motus à solo DEO
procedens caa creata transiunt in p^{ri}ncipaliter
p^{ri}ncipaliter n^{ost}ra procedens ip^{si}us operasem,
et q^uo caa creata efficaciter excitat et
applicat ad operasem q^uo n^{ost}ra ee
ciendam. Et circa hanc moxem DEO ante-
q^uo dicam q^uo cum graa efficaci libertas
h^{ic} arbitrii salu^{er}, querim^{us} an et q^uo in
graa efficaci q^uo n^{ost}ra.
99. Ultimo notanda est q^uo p^{ri}ncipaliter s^{ed} q^uo effectus creata
à DEO dependet, ita etm dependet ipsa h^{ic} arbitrii
libertas, adeoq^{ue} d^octi de radice nra libertatis alia ee

mota et extrinseca altera vero, intrinseca et proxima:
 proxima et intrinseca est quia indifferens quia obta prout
 ab intellectu sub indifferencia. Sed agendum s. n. agendum, et hoc
 est oino necessarium ad libertatem, cum enim veritas sit
 ipsa causa sequens ductu et dictamen ratio ut in
 suis operibus sit libera et indifferens, ut ab
 intellectu obta indifferente prout, et hinc quia in
 visiva officia DEUS representat, ut simul bonum sine
 ulla indifferencia, amor obsequi dicitur, neque n. liber;
 Extrinseca et remota radix libertatis est infinita effi-
 cacia duae veritas, quia n. totum attingit substantiam,
 s. etiam modo hinc adioris, ut enim duae veritas sit unissima
 indefectibilis et efficacissima causa omnis effectus veritate,
 n. totum facit ut res fiat, s. etiam ut per medium naturalem
 agentis fiat, sicut libere b. necessarium, DEUS quippe
 n. et totum dicitur necessarium, s. etiam liberum, unde
 Aug. de correctioe et gratia c. 14. ait: magis DEUS
 est in potestate sua veritas hominis, quam ipsi suam
 unde sicut hoc in sua potestate habet se donare ad
 aliquid sine lapsione sua libertatis, ita quoque, DEUS
 potest donare hominem ad aliquid sine eius libertatis la-
 psione donacione casuali, cum quia ut ex S. D. diximus
 n. 92. hoc n. cogit, s. etiam invaliditatem. His
 ita notatis sit

Apertis: Efficacia gratia facta in praedonacione propria 100.
 consistit, neque est aliud gratia efficax, quam ipsum auxilium
 praedonans a solo DEO procedens creata casuali

transcuntur in profu perinde nra procedens
ijug operacionem, & qd eaa creata efficaciter
erunt, et applica ad operandu supraale. sic
intelligis veru sine volendo bonum qd fit
tu nra reali eliciendu. Est qm thomam
ex S. D. multi locis eruta, quois hoc S. Prem
docere recentres quibuscq, int inficiant. Unum
t'm ego adduco textum qm h' hic q: iii.
a. r. ad 2. qo qm affirmo indubite tenebim
S. Prem nobiscu p'scipere. ait am: Dicendum
qd Deus n' sine nobis nos iustificat, qia p mo-
tum liberi arbitrii de iustificamur, Dei
iustitia qsentim. Nulle tu motu n' e' eaa
graa p effecty, unde tota operao qfinit ad
graa. Ita S. D. qe respoe solvit obicem
sibi ex S. Aug: factam & illud qd S. August
dicit sup illud Ioan: 14. opera qe ego facio
et ipse faciet p q' creavit te sine te, n'
iustificabit te sine te. qo t'ntu Augustini
S. Thoa adversu volebant inferre, qd n' deo
graa simplt operans. Igit S. D. 1. hac sua
respoe q' tendit dari graa simplt querante,
et u' graa simplt querans sed sine dubio graa
ex se ipsa efficax, hoc respoe q' tendit S. Pr
dari graa ex se ipsa efficacem, et hoc intendit

2.º et loci cit: insufficienti e' manū fectum.
 Dein S. Ar explicat obiectū S. Augustini et
 proponit illud qd' vna deat cooperari ad
 suā iustificatōe et qd' creata e' sine ipsa
 n' saluū sine se ipsa, et diuī hoc ce ita
 intelligendū, qd' n' iustificam, nisi p' motū
 liberi arbitrii iustia seu grāa Dei gfen-
 tiam: ne tū hoc male intelligerem, et pu-
 taremy nos iustificari quā gfenim qd' fuit
 efficacia grāa a nra gfen tūqū a caa de-
 penderet qd' aient recentior, et n' magi,
 qd' ipsum qd' hoc gfenire nri arbitrii cae
 a grāa et aient thrista, statim protestay
 S. Ar et ait, illa tū motū f. fuit lib. arbitrii
 gfen. S. N. n' e' caa grāa pfecta, id e' grāa
 caat gsum tūqū caa fuit effectū, unde
 pergit S. Ar: tota operas p'inet ad gratiam.
 Quid clarig pos vna sentia gtra recent:
 S. Ar dicere p'isret, tota operas, inquit, n'
 tm pars, n' tm officia operas, n' tm actio
 aut effectū, s' tota, tota inquit, id e' et gfy
 ad grāam et officia ad operas boni l. veri
 supraati, tota hoc operas p'inet ad grāam, et
 videm tūqū ad caa fimplet operantem.
 Qz: a' hoc q' in itz autoritū citata S. Doctris: 101.

Gracia simpliciter operans est efficax et auxiliium
causans motum libere arbitrii, quod dum iustifici-
camur iustitiam Dei gustamus, ut patet ex
istis: Aut: S. Dicitur, atque iuxta Thomam, sic
probatum ad volendum libere intelligere signa
nil aliud est, quam auxiliium seu motus causans
aspirum actum vocantur gratia Dei in hoc ar-
bitrio: igitur secundum Thomam et S. Dicitur auxiliium
gratia efficax est auxiliium probans attra-
tivum creans ad appetendum verum libere su-
pernaturali; et hoc uterque patet ex eo, quod tota
divina probatio, prout posita 11. 98. venit
gratia efficax: gratia enim efficax est motus a
solo Deo procedens, sicut quippe Dei est dare
gratiam supernaturalem, causa creata, sicut vultu
hominis transiens impropra, id est non generans
causa creata per motum quilibet et propriam ma-
nentis, quod se teneat ex se actu, nisi per
motum virtuosam motus pro imbecillo tunc re-
spondenti operam et pertinenti ad actu 2.
priorile non procedens operam quia in se
teneat tunc ex se actu 2. ut pote causalitas
causa 1. et applicas vultu activa creata in actu
1. per gratiam sufficientem quilibet ad operandum

signante, deesse seu temere pro e' fuit cum
 operose utpote invaliditatem actum, proin
 solum causalitate et natura procedit operose
 signantelem, q' qam caa creata efficaciter
exiitq' et applicat' ad quocumq', eo ipso qd hoc
graa sit ex se ipso efficax, et ex hoc debet
a DEO ut q' illam hoc invalidit' operose,
 adeoq' cum a suo p'oe efficaciter reducat in
 actum 2° n' t'n quocumq', p' q'formit' suo n'oe
elivendum, cum em DEUS sicut diximus
moveat n' t'n attendo ad s'p'it' actus, p'
 etn observando modum agentium, adeoq' ne-
 cessaria moveat necessitatem, libera vero mo-
 veat s'm modum agendi liberum, ipse sua graa
 efficaciter sic vltim' n'oe ad actum 2° applicat,
 sicut nos ipsi facimus d' aliquid ex n'ra potestate
 operam relinquens in nobis indifferens p'oe et
 hoc indifferens p'oe t'n reducens in actu et
 faciens t'n et q'itium n' quere' actus, n'
 am qd actu q'itium operari n' possim'.
 Insuper auxilium hoc efficaciter graa n' tollere 102.
 p' caare n'ram libertatem. qd sic probo In auxi-
 liu' ex se ipso efficaciter n' tollit libertatem p' caat
 eam quod n' d'at ad actum 1° in q' t'n s'p'it' libertas
 et indiff'ia q'itit, p' t'n ad actum 2° et q'dm s'm
 modum agentis, n' necessitatem, neq' sine coactione agentem

ut operari, s. h. m. et invaliditatem et fa-
ciens ut operari atq; hoc facit auxiliu
ex se efficiat et praestans p. h. n. em
loy ad p. o. s. h. m. ad operari, et q. d. m. h. u. g. m.
ut m. d. u. agentis, cui advenit offerret, ut
adeo nil aliud faciat qm creacionem applicet
et existet efficaciter ut ipsa in actu 2. p. e.
d. t. n. e. t. et ideo cum d. t. n. o. s. c. a. o. 2. p. e. n. e. r.
i. t. u. m. l. i. b. e. r. t. i. c. r. e. a. t. a. , et hanc d. t. n. o. s. c. a. o. e. m. p. e. t. e. g.
f. i. n. i. s. a. u. x. i. l. i. u. m. e. f. f. i. c. a. c. i. a. m. g. r. a. t. i. a. c. a. e. t. p. i. e. n. t.
patet ex autoritate S. D. i. s. r. e. l. a. t. a. n. o. 100, a. u.
x. i. l. i. u. m. g. r. a. t. i. a. m. p. r. a. e. s. t. a. n. s. n. o. l. o. l. u. m. n. o. l. l. i. t.
s. c. a. e. t. l. i. b. e. r. t. e. m. u. t. p. o. t. e. c. a. a. n. s. c. r. e. a. t. i. o. n. e. m.
l. i. b. e. r. t. i. c. r. e. a. t. a. . H. o. c. u. t. p. a. t. e. a. t.

103. sciendum est DEUM cum f. centiam sicut 1. caa
ita etm sicut 1. liberum dans unicuique huius sicut
caere, ita etm liberè caere, hae in sua po-
tente. vltis hominum magis qm hant ipsi suas ut
dicit S. Augusty lib: de corr. et g. r. a. . . . . i. q. . . . . adeo q.
p. o. e. a. t. t. i. n. g. e. r. e. a. c. t. i. o. e. s. h. o. i. e. n. o. t. h. m. s. m. p. o. s. s. i. b. i. l. i. t. a. m.
s. e. t. m. s. m. m. d. e. m. l. i. b. e. r. t. i. s. ; ita ut p. i. t. c. a. e. r. e.
in h. o. i. e. n. o. l. o. l. i. m. q. d. a. g. a. t. , s. e. t. m. q. d. l. i. b. e. r. e. a. g. a. t.
et cur hoc n. p. i. l. o. i. p. o. t. e. n. s. , q. i. t. a. c. r. e. a. c. i. o. u. t. r. i. n. q.
d. e. d. i. t. e. t. a. g. e. r. e. e. t. l. i. b. e. r. e. a. g. e. r. e. , e. t. q. i. d. e. m. s. m. m. e. n.
s. u. a. m. p. a. r. t. i. c. i. p. a. r. i. s. p. l. e. n. i. t. u. m. s. u. a. ? q. d. i. d. D. E. U. S.

creata dedit sine dubio, ut daret, nihil negotio
 dando amittit, proinde quod dedit creatura ut se se forte
 liberè donaret, adhuc id dare potest: DEUS ergo ut
 creatura liberè se donet facere potest, et quidem ex vi
 sua propria, quod cum DEUS ex propria sua potest, id ut
 efficaciter et infallibiliter fiat sine dubio facere
 potest: dum ergo DEUS ex vi sua propria facere potest
 et caare, ut ultas liberè se donet, facere
 etiam potest, ut ultas liberè quidem se infallibiliter se
 donet, atque facere ut id, quod fit, liberè et in-
 fallibiliter fiat, non est tollere, sed caare libertatem
 ut patet, id verò quod DEUS hoc agit ut creatura
 liberè et efficaciter donet, est auxiliū gratiæ
 efficax et ideo præstans quia est illud DEUS
 creaturæ donat efficaciter, ad hoc ut se liberè
 donet: igitur auxiliū gratiæ efficax et præstans
 non solum non minuit, sed etiam caat libertatem ultis
 creaturae.

Sic ergo salvas libertatem huius arbitrii cum præstans efficacia 104.
 et gratiæ efficax quod DEUS efficaciter movendo
 ultem naturam non solum agit ut prima et univisa causa,
 sed etiam ut prima liberum, adeoque et suam motum præ-
 viam non solum attingat actum ut quæramus, sed
 etiam medium naturalem agentis, five ut liberè ope-
 remur, sed tamen ista motus solum dicitur ad bonum non vero
 ad malum loquendo de malo facto, cum malum
 solum non fit atque per defectum, non quæramus sed privas, præstans

sua salutis: ut enim unquam, quod se ita dicere:
 O DEUS mihi conferet auxilium efficax l. n.
 si ita, infelice salvabor; si n', infelice
 damnabor, sicut enim impossibile est sine gratia effi-
 caci aliquem actu salvari, ita quoque indubium est
 aliquem cu' gratia efficaci salvari, hoc autem n'
 arguet in sententia Molinistarum, dum scilicet eam sit
 in potestate hominis gratiam facere efficacem l. re-
 linquere inefficacem, in sententia autem Thomae
 id n' sit in potestate hominis, sed tamen in bonitate
 DEI largientis l. n' largientis.

R: n: quod hoc non inducat aut in
 desperationem aut in presumptionem, quod ut in-
 terrogas scito, ita misericordem esse DEUM,
 et quorum auxilium efficax donet aliquibus
 sine ipsorum meritis, illud tamen nulli negat
 nisi demeritis, et praeterea ut unquam
 medeas, det omnibus auxilium ex seipso suffi-
 cians: hinc affligis intra se ita discurrere
 potest, si DEUS dederit salvabor, si n', dam-
 nabor, praeterea in licite nemo desperat, sed
 unquam debet scire, quia ipse dabit n' quidem ex
 necessitate. sed ex sua indispensabili bonitate
 si me dato ad hoc mihi auxilio sufficienti,

in ran
 ad se
 nos gra
 rebe
 a for
 d' ipse
 li' maly
 vobae,
 re huj
 a' d' p
 ipse
 phari
 auxili
 gas in
 p' p' q' q'
 ing d' d'
 videri
 i' inducat
 p' p' p' p'

fali auxilio efficaci fecero dignū; nunquā
vides eam potius in hostia sentia firmiter
operandi ea, quā desperandi aut profumendi:
certe si nō magis, saltem sicut in sentia
recentiorum quōs ita dicere videt, l. Deo
dabit mihi auxilium cui ego infirmus
operabor, l. nō dabit tale auxilium. si
primū certū operabor et salvabor, si 2.
nō operabor: cur talis in hac sentia non
desperabit? nō ideo quia tale sperat, et
sperando rogat auxilium ut quere, idem
a fortiori in nra e sentia. Elegante s.
augustinus ad hanc obicem sibi ab heret. Pelagiano
granz et semper: formata ait c. 22. de dono
operose: an timendum est, ne tunc de se hō
desperet, quōs spes eius dea ponenda demon-
strat, in nō, nō am desperaret, si eam in
seipso superbissimū et infelissimū po-
neret. Et lib: de prodest: Num c. ii. sane
inquit, cum apud dicat ideo ex fide, et sū gra-
tiam firma sū promissio, minor, hōies
infirmi sua se malle quittere, quā fir-
mitati promissiois Divina: si incerta est

mibi inq; de meijso vltas DEI: qd go?
 tuane tibi vltas de deijso certa e, nec
 times? cum ig; utraq; incerta snt, ut
 n' hca firmiori, qm infirmiori fidem
 suam ssem charitemq; qmittit! et de-
 niq; geludid, tutiores go fidim; si totu
 DEO dam; nam nos illi ex se, et nob; ex
 parte qmittim; ita s: Augtng qtra posita
 obicem cum qd oes fere alia coincidunt.
 Ob: 2o qd hoc nra sentia saltm inducat job.
 in ai languorem, tum raoc sui tum raoc
 zeli qd alios, unq; qd em cogitabit qd
 faciam, n' e in mea poteste ut salves
 neq; ut p meas corpis maceracoes aut mihi
 aut alteri graam promerco, si DEUS
 me. et pximu meu vult saluare, iam
 faciat, ipse em alias dt facere si me
 aut illu saluare vult, si sane infinita
 bona qraa insmittere, qd tu mente
 zelosa alias fecissent, hoc modo fere
 oes instituun, obicem qtra aserbioem
 de auxilio graa ex se eficiant.
 R: n: Zelum salubis aut raoc nri aut pximi
 ex nra sentia induci in languorem, qm potig zely

spes exitus et promissio, nam quovis nō sit
in hoīs poteste actu salvari, aut actu hae
graa, et nō id in bonitate DEi graa promi-
tentis et salutem, cui bonitate sine temeritate
neutiqm possumus diffidere, et propterea
saltem in ara poteste nos reddere ido-
neos cum sufficienti graa DEi, ut DEus
nobis efficacē quoq; graam largiatur, et ex hoc
ipso debemus excitari et ad praestanda opera
bona altius inclinari cogitantes, qd ex
una pte à DEO ad querendum sufficientiam
accipimus, ex altera verò pte DEUSq; oēs
hoīs vult salvos fieri sicut misericors et
benignus, et si fecerim qd possumus ipse
quoq; dabit qd nō possumus, adeoq; p̄ illū et in
illo nram salutem querari possumus: vides
ergo qd sentia thristra nō sit caa tædii aut
langoris spiritalis, qm etiam hoc potest recentium
sentia generat, hoc em qm hoīm p̄
vitiis fidere facit, à DEi graa petenda
ipse qm deflectit, adeoq; in mimose speciem
ga dnām bonitatem traducit. hoc est que de graa
ex se efficaci obici solent.

Ob: 3. graa aperiend sed: 5.^a Graa efficax et diximus
tollit libertatem, praedonatio p^hea non tollit li- 107. 73
bertem: go graa efficax et praedonatio p^hea non
pot. venire. m. p. 1.º de rase libertat; e, ut caa
p^hea, ubi ad agendum requisit; p^hea agere. l. n. agere,
atq; p^hea praedonatio p^hea ad aligem actum
caa illa praedonata n. p^hea n. agere: go p
2.º Ois necessitas antecedens tollit libertatem
ut docet S. Anselmus li: 2. ut DEUS hoc et
L. D. 2.º p^heam li: 11. p^h motio p^hea efficax
e talis necessitas, ut ex ipsa eiq; d^hioe patet,
go p.

3.º Necessitas antecedens, cuius caam obitas im-
pedire n. p^hea, tollit libertatem, p^h necessitas agendi
p^hea p^hea, ea moae efficaxi est talis, go p.

4.º Ille atq; e p^hea necessitas qⁱ origⁱ ex sup^hoe
necessaria et a libera obte independenta, si-
cut si ex sup^hoe euclidi v. g. sego, moae p^hea,
hae moae regni petri e necessaria, qⁱ illa sup^hoe
n. sube v^h petri, nec in eiq; poteste eam
tollere l. impedire, atq; data moae p^hea da,
et origⁱ ois act; ex eiq; sup^hoe, in sicut
cum qⁱ Thoisland diximus, n. sub in poteste hois
praedonacionem hae l. n. hae: go p.

5.º Tridentinum sepr. C. 11. 5. et can. 4. ex p^hea
graa haecicos docet, q^d hoc graam dei, et loqⁱz

de efficaci, abicere potest, ei resistere et dispen-
sare, ita, ut qui contradixerit anathema sit,
atque auxilium providens hoc abicere non potest
neque ei resistere, cum ex una parte illud hinc
s. a hinc non sit in potestate hominis, ex altera
vero parte ipsum ex se ipso sit efficax adeoque
necessarius: ergo potest subsistere una doctrina
de auxiliis ex se ipso efficaci. Sed et alia
obvia, quae recentioribus obviunt, quae quia cum
his s. coincidunt, et plerumque in prima parte circa
finem ubi ex instituto hanc materiam tractantibus
satis sunt resolute, quod hic de novo ponere necesse
non estimo.

108. Q: ad i. n. m. neque enim gratia neque providentia
sua minuit, sed utraque potius causet libertatem.
unde ad i. prob. c. M. n. m. in enim providentia
non deus ad posse, sed ad actu operari et quidem secundum
modum agentis, etiam stante praesentia manet
libera sua et salubri providentia potest d'agere
divisive seu pro se divisio ex facultate posse
quod pro se profecto et quasi posse facultatis non potest
non agere, ne autem dicas hunc esse eundem
eundem Thomisticum de nomine non de re, relegas
igitur n. m. 70.

ad 2°. prob: n: m: praedonias em phea ficut et
 effican graa n' necepsitat cogendo, s' ttm infal-
 libllat actu movendo in q' qidem moe fctas
 attendij acty et mdy agentij, ut proin potius
 libertem caet, qm vcltem necepsitet, s' tn in
 fse latiori fm qd fiet ce illud pt dici ne-
 cepitas antecedas, qd alteru fct praecedit, ut illud
 infaliblti fubseqz, praedonias phea appellari
 necepsitas antecedens, s' hanc n' intellit loc: ut:
 S: Anselmz, q' solum locuty e' de necepsite co-
 actiois, et q' e' q' mdy nase se tenens ex pte
 acty i', at fct n: M: et dicit, qd n' ce id, ad qd
 certo fcty acty tollat libertem, ficut patet
 qd ad nra dtonasem certo movere, pedes mangz
 nemo tn dicat id fieri ex necepsite.

ad 3°. n: m: tao pety ex dicty ad 2° una
 ad 4°. d: M: ille acty e' fupltor necepsigiorij, iog.
 ex fuproe necepsia necepsitante, et mdy d-
 gentij liberi patercedente c: M: q' orige
 fuproe necepsia n' tn necepsitante, qm potij
 libertem nra coante, et mdy nra agendi
 observante n: M: p' e' am praedonias phea fup-
 proo qidem ad oerandu necepsia, s' tn n' necepsitans
 qm potij libertem caans, et indifia gniois ex

ple obli manente vltim galicam ad sua
dtonasem hngm caalitas i. cae et i. liberi
morem R. caa, et R. libere, unde de
paribus, de eulijfi, eulijfi em in posito cae
e hngm recepitans, unde hoc obis videtur
pat. Eulijfir.

Ad 5. dico etm Thoisas sententia quili Trident.
fuma hie reueriam et catholicie in illo p.
tore, hoc am ut recte intelligas, fito quili aliud
n' velle, qm hominem pce dissentire abicere et
resistere grae efficaci respiciendo ad pce
eig indifrentem et fitendo pce in pce.
Nam velle, qd hoc etm hoc pce suum actu
R. exercere sic valeat, qd de e. pcedonaty
auxilio efficaci ad bonu, cum boni pcedonae
malu agit, sic em tale auxilium foret efficax
et n', qd implicat, foret efficax ut poy, et
n' foret, qia de vase auxiliu efficaci e
ut infallibile actum ponat, sic am acty in-
falle iat' ponere, eo ipso qd pcedonaty
ad bonum, v. g. ad amorem odipet: go p cum
go iuxta Thoisas, pcedonae pcea n' de ad pce

l. ante 1° p^o eu plane relinquit in sua indiffia
obtra et tunc faciat autu ad indiffion p^o
inflexib^o legi, satis videz manifestu, eos ex
una p^o graa efficaciam, clare satis et
recte explicare, neq^o t^o ex altera p^o doc-
trina gentili l. ad l^o ungem gtraise.
plures obices in ura p^o videri pot, ha no-
bis sufficiunt ta^o de graa q^o de aliis qua pro-
bare promissimus. A. B. de naa d^o graa.

ARTICULUS III. De naa Divinae grae.

Agebam in 1° arto ne neccesse graa d^o, cuius
divisioem dabam in arto 2° dicentes, q^o ge-
neratim alia graa sit abli altera d^o,
et in eodm arto de graa abli satis mul-
ta et quov^o p^o p^o explicavim^o, sapere
ut etm de naa grae d^o qam d^o diximus,
agamus, q^o hoc arto facere intendimus: in
q^o 4° quaerentur, 1° q^o sit graa d^o seu an
sit q^o sita int^o sic nobis inherens? 2°.